

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA DVAKRAT TEDENSKO, OB SREDAH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 10 * Maribor, sredo, dne 2. februarja 1938 * Leto XIII

Centralizacija in decentralizacija

Centralizirani fond za ceste in elektrifikacijo. — Monopol državnih tiskovin in šolskih knjig.

Te dni razpravlja jugoslovansko časopisje o nameri ustanovitve centralnih fondov za ceste, elektrifikacijo in monopolu državnih tiskovin ter šolskih knjig.

Minister za gradbe je namreč predlagal v ministrskem svetu, da potrebuje cestni fond, da najame na njegov račun novo posojilo, ko se porabi dovoljena milijarda za javna dela. Pol milijarde bi veljala samo cesta iz Beograda do Zagreba.

Isti minister predlaga, da naj se tudi trošarina za električni tok steka v tak centralni fond, ki bi služil za elektrifikacijo pokrajin, ki še niso dovolj elektrificirane.

Vrhutega obstoja zakon, ki odreja monopol za državne tiskovine in šolske knjige, pa tudi kulturno literaturo, ki se doslej še ni dosledno izvajal. Vse te tiskovine, ki jih je ogromno, naj bi izdelovale državne tiskarne ob posebnih svojih ugodnostih, dasi nikjer drugod to ni običaj.

Kaj pomenijo ti predlogi in praksa?

Predlogi ne pomenijo nič drugega, kakor združevanje »gospodarske sile« in

centralizacijo v najširšem zmislu, dasi neprestano govore in pišejo o decentralizaciji in razširjenju samouprav. Politika v besedah torej dejansko nasprotuje praktični politiki.

Ne ugovarjamo, da je država dolžna podpirati socialno ali gospodarsko šibkejšo pokrajino države. Ena država smo. Toda to podporo mora država nuditi iz svojega gospodarstva, v kolikor socialne in gospodarske razmere dopuščajo, ne da bi pri tem odtegovala v previsoki meri prejemke tem in onim samoupravam preveč v prid drugim. V centralizaciji fondov in monopola tiskovin pa vidimo načrt za daljšo dobo let in sklepamo iz tega, da se na merodajnih mestih ne misli na »najširšo« samoupravo, ki jo omenja ustava.

Pri teh metodah gospodarstva so vsekakor nekatere samouprave preveč obremenjene in prav nič se ne čudimo, če bodo v bodoče mogle še manj storiti za reševanje socialnih problemov kakor danes.

Po vseh državah se socialnim problemom posveča precej pažnje, pri nas le malo. S tem centralističnim gospodarstvom se pa odtegne prav znatni znesek samouprav, ki se bodo upravičeno izgovarjale, da jim primanjkuje sredstev, ker mora centralizacija takih fondov bolj razvite pokrajine objektivno močno oškodovati. Denar fondov se bo porabljal po vidikih centralne uprave, kar je logično.

Mislimo, da je že treba misliti in tudi nekaj storiti

za finančno in upravno decentralizacijo.

Označeni predlogi pa ne odgovarjajo tej tendenci ustave in to nas upravičeno vznemirja.

Na Holandskem so čakali princa-prestolonaslednika, rodila se je pa princesa. Kakor vse kaže, bo holandski prestol ostal tudi v bodoče v ženskih rokah.

Draginja je poskočila bolj kot mezde

pove statistika delavskega zavarovanja

Prejšnji teden smo čitali poročilo iz finančnega odbora narodne skupščine, ki pravi, da so se delavske mezde bolj zvišale kakor je porasla draginja. To poročilo ministra Cvetkovića je preoptimistično.

Primerjajmo:

Povprečna mezda je znašala na osebo (samo v delavskem socialnem zavarovanju) leta

1930	Din 26.45
1933	" 23.23
1935	" 22.40
1937	" 23.46

Celoletni zavarovani zaslužek se je od 1935 sicer zvišal za ca. 22 odst., število delavstva pa za okroglo 17 odstotkov, dnevna zavarovana mezda le za 6.6 odstotkov. Od 1936 na 1937 pa za 6 odstotkov.

Ziviljenjske potrebščine so se povprečno podražile samo v zadnjih

treh letih znatno nad 20 odstotkov.

Če tedaj primerjamo naraščanje celotnega zavarovanega zaslužka, zavarovanega delavstva in naraščanje mezd, ta števila niso v sorazmerju z naraščanjem draginje.

Vidimo namreč, da je

draginja prehitela dviganje mezd za 17 do 19 odstotkov

in je zaraditega delavstvo sedaj toliko v slabšem položaju kakor je bilo leta 1930.

Francoski socialisti proti vsaki okrnitvi socialnih pravic

Zakon o delu in ureditvi delovnega razmerja v Franciji.

Francoska Chautempsova vlada izdeluje zakon o delu in delovnem razmerju. Predsednik vlade je v svoji programatični izjavi zatrdil, da se delavske socialne pridobitve ne bodo poslabšale, vendar je v vladi opozicija pod vodstvom prejšnjega finančnega ministra Bonnetta, ki se izreka proti 40 urnem delovnemu tednu in še nekaterim socialnopolitičnim pridobitvam delavstva, češ, da ogrožajo produkcijo in vrednost franka. Ta opozicijska politika pa ima namen omajati ljudsko fronto in nje program, čeprav se giblje v mejah, ki ga je doslej odobraval meščanska radikalna socialistična stranka.

Spiro te reakcionarne intrige je

s. René Belin, namestnik predsednika delavske zveze s. Jouhauxa, poslal vladi svarilo, ki opozarja na politične posledice, če bi vlada nastopala proti delavskim pridobitvam. Socialisti bi v tem primeru ne mogli več podpirati politike, ki lomi svojo dano besedo in nastopa proti delavstvu tako, da ga prikrašuje na pridobljenih pravicah.

Vlada morda računa, da bodo enkrat glasovali zanjo levičarji, enkrat pa desničarji. Z delavskega stališča bi pa ne bilo moralno, če bi tako vlado podpiralo, ki vegetira od ekstreme v ekstrem, obenem pa vodi v bistvu le protidelavsko politiko.

Kako je v Nemčiji?

Nemški fašizem v luči gospodarske statistike

3 milijoni brezposelnih Nemcev nimajo nobenih dohodkov.

10 milijonov Nemcev ima mesečni dohodek izpod 60 mark (720 Din), 8 milijonov Nemcev ima mesečni dohodek do 100 mark (1200 Din), a 5 milijonov Nemcev ima mesečni dohodek do 200 mark (2400 Din). 2335 ljudi ima okrog 5 milijard mark (60 milijard Din) premoženja (cenitev na osnovi plačevanja davkov).

4961 gospodarskih družb ima 23 milijard mark (276 milijard Din). 7296 ljudi ima okrog 20 milijard mark (240 milijard Din) premoženja. 213.338 oseb ima v svojih rokah četrtino celotnega nemškega narodnega premoženja. Vsak od teh ima

premoženja za najmanj 50.000 do 1 milijon mark (od 700.000 do 13 milijonov Din).

V dveh letih Hitlerjevega vladanja (1933 in 1934) so dobili iz svojih obratov v Nemčiji: Ekscesar Viljem 495.000 mark (6 milijonov Din), ekscesarica Hermina 333.960 mark (čez 4 milijone Din), eks Kronprinz z ženo in hčerka 251.440 mark (čez 3 milijone Din), princ Oskar z družino 59.400 mark (čez 700.000 Din) itd., itd. Skupno so člani dinastije Hohenzollern v dveh letih nacional-socialistične vladave v Nemčiji dobili 1 milijon 456.430 mark ali 18 milijonov Din.

Strašna eksplozija v tovarni smodnika v Italiji

Par sto mrtvih in ranjenih

V tovarni smodnika v Colleferro južno od Rima se je vnel nek objekt. Kmalu pa je nastala silna eksplozija, ki je pokopala pod razvalino nad 200 ljudi, gasilcev in drugih oseb. Po francoskih poročilih je okoli 160 mrtvih in mnogo ranjenih oseb. Uradno pravijo, da ni izključeno, da gre za sabotažo — in to — v državi, kjer je vse prebivalstvo od novorojenčka do umirajočega starca na strani režima. Preiskava pa mora

dokazati, če ni morda kriva pomanjkljiva varnost. Po eksploziji je nastal še požar. — Voja že v miru zahteva silne človeške žrtve.

Za notranjega ministra Bolgarije je kralj imenoval Iljo Kožuhareva. S tem je tudi vladne krize konec.

Na Portugalskem so odkrili zaroto komunistov in zaprli so jih več sto.

Anglija in Rusija proti Japoncem

Rusija predlaga, da ji Anglija garantira njene evropske meje

Med Anglijo in Rusijo se vrše pogajanja glede skupne akcije proti Japoncem. Rusija je pripravljena podpreti Anglijo proti Japoncem, če prevzame Anglija jamstvo za varnost ruskih mej v Evropi.

Ruske priprave v Aziji potrjujejo to namero.

Nova Rooseveltova poslanica kongresu

Roosevelt zahteva kredit za 47 novih bojnih ladij

Dne 29. januarja je Roosevelt predložil zbornici spomenico, v kateri zahteva iznova oborožitev in sicer kredit za 47 bojnih ladij, da bodo Zedinjene države ščitile domovino in vsa ostala morska obrežja. Izreka se za načelo omejitve oboroževanja, čim bo to mogoče. Obenem zahteva zakon proti ogromnim dobičkom vojnih dobaviteljev. Hočemo ohraniti mir in naše orožje bo služilo obrambi.

Za omiljenje nezaposlenosti v Zedinjenih državah

Delavstvo zahteva 140 milijard dinarjev kredita za javna dela

Voditelj delavskih industrijskih organizacij je predlagal predsedniku Rooseveltu, da naj parlament dovoli tri milijarde dolarjev za javna dela (okoli 140 milijard dinarjev). S temi deli bi se zaposlilo do tri milijone nezaposlenih delavcev.

Lep volilni uspeh angleške delavske stranke

V volilnem okrožju Farnworth

grofovina Lancashire v severozahodni Angliji so bile volitve. Delavska stranka je kandidirala Tomlinsona, ki je dobil v volitvah 24.298 glasov, konservativni kandidati pa le 16.835. Prejšnji poslanec delavske stranke je umrl.

Sunek republikancev proti Saragossi

Težišče bojev severno od Teruela

Republikanci še vedno obvladajo položaj na bojišču pri Teruelu. Ne samo, da so zadržali vsakršno napredovanje nacistov, so s spretnim sunkom severno od Teruela, pri Singri, pretrgali cesto in železnico, ki vodita izpred Teruela proti Saragossi. Vsled tega je armada 40.000 nacistov pred Teruelom odrezana od svojega zaledja in more dobavljati hrano in vojne potrebščine le po velikih ovinkih.

Nacisti se zaman trudijo, da bi zadržali razvoj republikanske ofenzive na severu. To so menda tudi že sami uvideli, zato skušajo razbremeniti svojo fronto pri Teruelu

z ofenzivo pri Granadi

Pri Granadi so pričeli z besnimi napadi na 20 km dolgi fronti, ne da bi bili dosegli doslej kakšne pomembnejše uspehe, dasi je radiogeneral Quiapo de Llano že zopet poslal v svet velike slavonspeve o uspehih svoje vojske.

Neprestani bombni napadi nacistov na Barcelono

Te dni so fašistični bombarderji ponovno napadli Barcelono in odvrgli več ton bomb, ki so seveda zadele, kar v gosto naseljenem mestu ni no-

bena umetnost. Ubitih je bilo skoro 300 ljudi, okoli 700 pa ranjenih. Zlasti je bilo ubitih veliko baskijskih otrok, ki so jih poslali iz baskijskih pokrajin v Barcelono, ker je bomba zadela neko tako otroško taborišče.

Vladina letala so pričela vračati milo za drago z napadi na Salamanca itd. Vendar pa vlada razglša, da ne bo nadaljevala z bombardiranjem odprtih mest, ako nacisti prestandejo z napadi na odprta mesta na republikanskem ozemlju.

Republikanska vlada se zaveda, da je bombardiranje odprtih mest barbarstvo, ki se ga je treba sramovati.

Novi pokojninski zavodi

v Zagrebu, Beogradu in Sarajevu.

Ministrstvo socialne politike je sporazumno z ministrskim svetom sklenilo, da se osnujejo poleg ljubljanskega pokojninskega zavoda s sedanjim delokrogom še zavodi v Zagrebu, Beogradu in Sarajevu. V drugih banovinskih mestih se ustanove poslovalnice po potrebi. Novim zavodom se področja šele dodele.

Predsednik čehoslovaške vlade dr. Hodža je praznoval 1. februarja šestdesetletnico rojstva. Dr. Hodža je rodem Slovák. Pomemben je njegov nastop zlasti glede konsolidacije in sodelovanja srednjeevropskih in balkanskih dežel.

Doma in po svetu

Seja narodne skupščine in senata. V ponedeljek, dne 7. februarja se sestane narodna skupščina. Predloženo ji bo poročilo finančnega odseka o proračunu. Seja senata bo pa sklicana dne 21. februarja.

Nemško veleposlaništvo v Beogradu. Nemčija namerava osnovati v Beogradu veleposlaništvo, ker pričakuje še večje gospodarske stike z Jugoslavijo.

Proračun v finančnem odboru narodne skupščine. Finančni odbor je odobril proračun za 1938/39 s 17 glasovi proti 14. Določena sta bila poročevalca za večino in manjšino.

Banovinske samouprave. V poslanskih krogih pripovedujejo, da vlada dobi pooblastilo za izdajo naredb o banovinskih samoupravah.

Svet balkanske zveze bo imel svojo sejo, ki je bila odgodena dne 15. februarja v Ankari. Predsedoval bo grški predsednik vlade Metaxas. Z ozirom na razne obiske in razgovore v mednarodni politiki bo ta seja usmerjala politiko balkanske zveze.

Preosnova čehoslovaške vlade. Nameravane izpremembe v čehoslovaški vladi bi rada izkoristila agrarna stranka. Predsednik stranke Beran je izjavil, da je treba zmanjšati vpliv levicarjev v vladi. Odložiti bi morala dr. Krofta zunanje ministrstvo in s. dr. Derer pravosodno ministrstvo. Reforma vlade v tem zmislu bi pomenila notranjo reakcijo, ki bi jo lahko popravile šele volitve.

Avstrijska stanovščina se otepa hitlerijancev. V Avstriji so pretekli teden pozapri precejšnje število nacistov, ki so razpredli svojo agitacijo pod firmo pomirjevalnega odbora širom vse Avstrije. Avstrijski režim preživlja težke ure svojega življenja. Nikogar nima, na kogar bi se lahko oslonil. V boju z rajhovskim fašizmom ne more računati na pomoč Italije, ker stoji Italija kot zaveznica

na strani Nemčije, pri lastnem ljudstvu pa je osovražen.

Petletnico fašizma v Nemčiji so praznovali v nedeljo v tretjem carstvu. Praznovanje pa ni bilo tako hrupno, kakor je bila doslej navada pri proslavljanju obletnice.

Ljubezen do fašizma gre skozi želodec. V fašistični Nemčiji si lasti režim pravico predpisovati državljano vrsto in količino hrane. Eno nedeljo v mesecu sme jesti državljan samo enovrstno jed (Eintopfgericht). Kako izgleda »recept« za tako jed čitamo v »Deutsches Familienblatt«: »Kislo zelje s fižolom in korenjem.« V znak ljudske skupnosti je vsaka nemška družina tisto nedeljo, ko se kuha samo v enem loncu (Eintopfsonntag) to-le: 1/2 kg zelja se pristavi v 1/2 l vode in dodane 5 dkg telečjega loja ter počasi kuha. Še poprej pristavi 1/4 kg fižola in 1/2 kg na koščke rezanega korenja. Za okus dodaj 2 fino zrezani čebuli, sol, poper, majaron in peteršil ter zakuhaj. Kislo zelje se naloži v sredo skled in obloži s fižolovo zelenjavo. Kdor je od take hrane, postane navdušen pristaš fašizma, ker šele tako prav spozna dobroto, ki jih je deležen.

* * *

Romunske volitve

Gogove priprave za zmagó.

Volitve v Romuniji bodo v začetku marca. Vlada je izdala kopo odredb, ki se ji zde potrebno, da bo volilni boj prav usmerjen.

Doslej so imele romunske stranke vsaka svoj posebni volilni znak natisnjen na glasovnici. Vlada je te znake odpravila in odločila, da bodo znake zamenjale pike. Vladina stranka bo imela eno piko in vsaka naslednja lista po vrstnem redu eno piko več.

Prva, druga in

Stavka je razlog za takojšen odpust iz službe

(Sodba Stola sedmorice odd. B v Zagrebu Rv 646/37 z dne 23. 11. 1937.)

Pri marib. sodišču je vložilo tožbe več delavskih zaupnikov na plačilo mezde proti podjetnikom tekstilnih tovarn, ki so odpustili zaupnike po lanski tekstilni stavki. Okrajno sodišče je tožbe zavrnilo iz razloga, da je stavka tehten razlog za takojšen odpust po obrtnem zakonu. Okrajno sodišče v Mariboru je to sodbo razveljavilo, češ, da je stavka po naši zakonodaji dovoljena in da upravičena stavka ni razlog za odpust.

Stol sedmorice pa je ugodil reviziji tožene tvrdke Doctor in drug, zastopane po odvetniku dr. Alojziju Juvanu iz sledečih razlogov:

»Ugotovljeno je, da je bil tožnik odpuščen iz službe, ker se je pridružil stavki delavcev, ki je izbruhnila v podjetju tožene stranke in zapustilo delo. Prizivno sodišče je mnenja, da pristop k stavki ne tvori odpustitvenega razloga po § 239 toč. 3 obrt. zak., ker zakonodaja v členu 9 zakona o inspekciji dela in v § 73 zakona o zaščiti delavcev priznava stavko in ker se je tožnik pridružil stavki pod pritiskom višje sile sprčo dejanskega položaja, ki notorično vlada med strankami, ko ni mogoče siliti posameznikov, naj delajo, ko drugi stavkajo in se s tem izpostavijo nevarnosti za življenje ali zdravje ter očitkom nekoledijalnosti ali še hujšemu.

Revizijsko sodišče

temu naziranj ne pritrjuje.

Naša zakonodaja ne priznava stavke kot pravice delavcev.

Iz določbe člena 9 zakona o inspekciji dela, po kateri vodi oblastni inspektor statistiko o stavkah, mezdah, sporih in izporih in iz določbe § 73 zakona o zaščiti delavcev po kateri borze dela ob stavkah in izporih ne opravljajo posredovanja za ono podjetje, v katerem je stavka ali izpor, slednjič iz določbe § 109 toč. d zakona o zaščiti delav-

cev, po kateri zahtevajo delavski zaupniki posredovanje državnih oblasti ob grozečih stavkah, sledi zgolj to, da računa zakonodaja s stavkami, kakor tudi z izpori kot dejanskimi pojavi gospodarskega boja, da skuša te pojave iz gospodarsko-političnega stališča preprečiti ali vsaj omiliti njih posledice, nikakor pa ne, da priznava stavko kot pravico delavcev.

Pravica združevanja

v svrhu poboljšanja ekonomskih in socialnih prilik je delavcem priznana.

Toda stavka je borbena sredstvo združenih delavcev. Borba je naperjena proti delodajalcu in predstavlja, kolikor je z njo neobhodno združeno kršenje službenih pogojev, napram delodajalcu civilno krivico. Da so službene pogodbe kršene od celega kolektiva stavkajočih delavcev, ne more niti tem ničesar spremeniti. Kršitev službene pogodbe se tudi ne da opravičiti s sklicevanjem na višjo silo, da je bil tožnik pod moralnim pritiskom kolektiva ali se celo bal fizičnega obračunavanja od strani sodelavcev, če bi kazil stavko.

Takšnega izgovora bi se mogel končno poslužiti vsak posamezni stavkajoči delavec in bi v posledici tega stali vsi delavci pod pritiskom višje sile, katero so si pa tvorili sami. Tožnik je zapustil delo brez v zakonu priznane ovire. On svojega postopka ni opravičil s tem, da bi mu bili drugi delavci s silo zabranili ali onemogočili delo, ko je bil sam delavljoven.

Podan je torej važen razlog za odpust iz službe v smislu § 239 toč. 3 o. z. in ker je tak važen razlog podan, se tožnik ne more sklicevati na zaščito § 119 zakona o zaščiti delavcev-zaupnikov.

Končno pravi prizivna sodba še, da se priključek k stavki ne more smatrati za kršitev pogodbe, ker je bila stavka upravičena in utemeljena z ozirom na razmere, ki so vladale v obratu tožene stranke, s čemur so misljene nehigijenske prilike, šikaniranje nekaterih delavcev od strani nadrejenih in sramotno nizke mezde.

Tudi ti razlogi ne morejo obveljati, ker tožnik s svojo tožbo ni uveljavljal, da bi bili iz kateregakoli razloga iz § 238 o. z. upravičeno izstopil iz službe, ampak je uprl svoj zahtevek na trditve, da je bil brez utemeljenega razloga odpuščen iz službe.

Dejstvo preizkijih mezd pa ne vzeame stavki značaja protipravne kršitve službene pogodbe, dokler je višina plače prepuščena svobodnemu dogovoru med delodajalcem in delavci.

Iz teh razlogov se je reviziji ugodilo in vzpostavila prvostopna sodba, s katero je bil tožbeni zahtevek zavrnjen in tožeča stranka obsojena na plačilo pravnih stroškov.

A. M. de Jong:

91

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

»Kako misliš to, Goort?... Jaz sem vendar prav tako človek, kot si ti?«

Vrč je pogledal mimo župnika, hoteč zadržati trdo besedo, ki mu je bila na jeziku, končno pa je le povedal:

»Vi ne razumete, kaj lahko pomeni ženska v življenju moža.«

Globje je sklonil stari župnik svojo glavo na prsi, oči pa so mu sijale žalostno. Vzdihnil je, videti je bilo, kakor da se obotavlja, stresel je z glavo in še enkrat vzdihnil, nato se je vzravnal.

»Misliš sem si že, Goort, da nočeš o nikomur več in ničesar več čuti,« je rekel mračno. »Na najino pismo že tudi nisi odgovoril... Ne smeš se toliko sklicevati na svojo pravico, dragi moj... na zemlji nam je usojen le kratek čas in nikakor nismo tu za našo lastno zabavo... Razmisli o tem... pa nikar mi ne zameri, da sem to omenil, ne da bi me bil vprašal... hotel sem samo tebi dobro.«

Mereyntje je gledal skozi okno in samo mi-

mogrede poslušal razgovor. Veliko ni razumel, pač pa so mu šle dobrotljive besede župnika zelo k srcu; občutil je nemir, ki se je polasčal Vrča, da mu je bilo samemu neprijetno. Toda teh stvari se je komaj zavedal in vrhu tega je bil še tako nestrpen, da kar ni mogel pričakati, kdaj bo prišel zopet na led in se podal v tem sijajnem spremstvu nazaj v vas.

»Ali ne bi šli?« je vprašal premeteno, ko je razgovor za hip utihnil.

»Da, seveda,« je rekel župnik. »toda jaz ne grem več na led. Za moje stare kosti je bilo drsanja dovolj. Ne gre drugače, moram odreči.«

Mereyntje je bil razočaran, toda hočeš, nočeš se je moral udati. Župnikova ponudba, da bi se popeljal z njim v kočiji domov, je bila gotovo zelo zapeljiva, toda misel na svojega prijatelja, ki bo moral na ta način sam nazaj v vas, mu je narokovala, da ostane z njim, kar je tudi storil.

Odrzela sta v gibčnem, urnem tempu, da bi še pred nočjo prišla domov. Na zapadu so se rdečili temni oblaki in sonce je tonilo kot velikanska, grozotna temnordeča kaplja krvi. Bisernata svetloba je objemala oblake in se izgubljala v sinjino nebesnega svoda, nad ravnino pa je ležala mrzla atmosfera umirajočega zimskega dne. V taktu ob led udarjajočih drsalk je prepevalo v

Mereyntjeju, pesem je sledila pesmi, kar se jih je bil kdaj naučil v šoli, dokler ni Vrč iznenada stopnjeval svojega tempa. Zdajci je ostro železo divje zaškrtalo po ledu in izpod Vrčevih nog so prasnile svetle iskre na vse strani, da se je Mereyntje prav pošteno ustrašil. Začuden je pogledal Mereyntje okoli sebe. Čul je imenovati svoje ime in zagledal je Janeko in dolgega graničarja, ki sta vozila v isti smeri. Zardevajoč je povsili glavico, potem pa se nagnil naprej in se pričel poganjati, da bi pospešil vožnjo...

VI.

Nenadoma se je veter izprevrgel v jugozapadnik. Megla se je vlačila nad vodo in poljem, zrak je postal mehek, led se je talil, kot da bi nekdo z gobo, namočeno v topli vodi potegnil čezenj. Veter je postajal skoro nežen, dih pomladi je objel zemljo; izpod neba je rosilo, tiho, in neprestano; dež je izpiral debeli led in razoral njegovo gladino. Zimsko veselje je zamrlo. Na vasi je zavladala zopet običajna zimska pustoš. Može so hodili naokoli, skrbno oziraje se za vetrom, vsrkavajoč soparico skozi nos in so postajali nemirni; čutili so prihajajočo pomlad, in pri pomisli na poljsko delo, ki jih je čakalo, so jih zasrbele roke, ki so že predolgo mirovale.

(Dalje prihodnj.)

Iz naših krajev

Trbovlje

V smrt zaradi bede

Žalosten slučaj se je pripetil te dni v senčni grapi, kjer stanujejo upokojeni rudarji, povečini oni, ki so zaradi bolezni predčasno upokojeni in prejemajo majhno pokojnino. Ker mu pokojnina ni zadostovala, da bi bil lahko plačeval borno stanovanje, se je pogljal v občestni prepad nad Bevkim, upokojeni rudar Grmovšek Franc. Žal ni to osamljen slučaj, da so stari rudarski veterani obupali nad svojim bednim življenjem in da so namesto beraške palice raje izbrali smrt.

Tečaj malih harmonikarjev v Trbovljah se je pričel. Pouk se vrši vsak petek ob 4. uri popoldne v mali dvorani gospe Forte na Vodah. Poučuje prof. Rančigaj iz Ljubljane. Dosedaj se je priglasilo že lepo število malih harmonikarjev. Priglasila v tečaj se še sprejemajo v petek.

Kdor si namerava postaviti lasten krov. Občina Trbovlje namerava parcelirati nekaj svojega zemljišča za stavbne parcele in jih oddati delavcem in nameščencem, občanom te občine za gradnjo stanovanjskih hiš. Namen te akcije je, pomagati onim, ki si žele in imajo resen namen postaviti si lastno streho, omiliti stanovanjsko bedo in pospešiti razvoj Trbovelj. Da bo mogoče določiti obseg potrebnega zemljišča in vse potrebno glede smotrene zadržave, vabi vse, ki žele dobiti stavbišče, da se zglase na občini Trbovlje. Pomnimajmo, da bodo pogoji taki, da bo izključena kakršnakoli spekulacija s temi stavbišči in da se bo v polnem obsegu dosegel cilj, ki si ga je v tem pogledu postavil občinski odbor.

Hrastnik

Važno predavanje. V nedeljo, dne 6. t. se bo vršilo s pričetkom ob 3. uri popoldne v gostilni g. Domitroviča predavanje »Masaryk o ženi in »Socialna zaščita žene«. Predavali bodo ss. dr. Reisman, Eržen ali Jelen. Sodelujoče in sodelujoči, pridite vsi!

Kranj

V ofenzivo za novo kolektivno pogodbo,

je bil poziv na stavbince na nedeljskem zborovanju stavbinskega delavstva. Čas zahteva enotnost stavbinskega delavstva, proti enotnim delodajalcem. V nasprotnem slučaju bo stavbinsko delavstvo ostalo brez kolektivne pogodbe. Vsi govorniki so podčrtavali kritično stanje stavbinskega delavstva z ozirom na pripravljen in odločen odpor delodajalcev. Od delavstva se ne sme več slišati: kaj bo organizacija ukrenila za nje in kaj je že ukrenila. Delavci se morajo vpraševati, kaj bomo naredili in kaj smo že naredili. Uspeh more biti samo plod dela vseh, ne pa morda posameznih funkcionarjev. Stavbinci, v organizacijo in na delo!

Jesenice

Razpust DKD »Enakosti«. V soboto, dne 22. m. je bilo razpuščeno na Jesenicah in Javorniku Delavsko kulturno društvo »Enakosti«, čes, da je prekoračilo svoj delokrog. To pa s tem, ker je zbiral delavske otroke in jih izobraževalo ter skrbelo za njih telesni razvoj. Pri vsej stvari so prizadeti: delavska odra na Savi in Javorniku, knjižnica na Javorniku, znani pevski odsek z Javornika in izobraževalno delo s pomočjo predavaj in tečajev. Upati je, da se bo stvar na kak način uredila brez škode za delavsko izobrazbo.

Slovenska Bistrica

Nedovoljen sestanek. Nedavno je sklicala podružnica Saveza metalnih radnikov Jugoslavije sestanek v zvezi s pripravi za volitve delavskih zaupnikov. Sestanek je bil prepovedan, ne da bi vedeli zakaj.

Ptuj

Predavanje o čarovništvu g. dr. Travnerja je bilo kljub slabemu vremenu lepo obiskano. Navzoči so predavatelju z zanimanjem sledili in bodo prihodnje predavanja, ki bo v četrtek, dne 3. t. m. o državi in narodu posetili v še večjem številu.

Anketa o postavitvi novega kopališča se je vršila v soboto v mestni posvetovalnici. O rezultatu prihodnjič.

Ruše

Predavanje o Franciji priredi »Vzajemnost« dne 5. t. m. s pričetkom ob 17. uri v gostilni Magdič. Pridite!

Občni zbor »Vzajemnosti« se bo vršil dne 6. t. m. s pričetkom ob 15. uri pop. v gostilni Magdič. Člani, udeležite se ga vsi!

Črna pri Prevaljah

Redni letni občni zbor podružnice Zveze rudarjev Jugoslavije se bo vršil v nedeljo, dne 6. februarja točno ob pol 10. uri dopoldan v prostorih gostilne s. Kneza. Na občnem zboru bo poročal tudi centralni tajnik s. Arh o novem pravilniku bratovskih skladnic. Člani organizacije, udeležite se občnega zbora vsi in točno. Letošnje leto je za strokovno organizacijo jubilejno leto. Radi tega pričakuje odbor polnoštevne udeležbe! — Družnost!

Preklic. Podpisani preklicujem, kar sem govoril proti g. Tomšetu Francu in se mu zahvaljujem, da je odstopal od sodnega postopanja. — Žerjav, dne 27. januarja 1938. Čop Ivan.

Ljubljana

Sodr. Beti Kopač je umrla

Z ljubljanske Delavske zbornice je v nedeljo zavijala črna zastava. Preminula je s. Beti Kopač po težki pljučnici ob 0.15 uri ponoči v 69. letu.

S. Josip Kopač, vpokojeni ravnatelj Delavske zbornice, in rodbina so izgubili z njo najboljšo družico, mater, staro mater in teto.

Pokojnica je živela predvsem za svojo rodbino. S. Kopač je pa imel v njej najboljšo družico, ki je trpela in se veselila z njim, razumela boj delavskega razreda in podpirala moralno svojega moža, ter ga navduševala tudi v najtežjih dobah, ki jih je moral preživljati delavski agitator-socialist. Sodelovala je v gibanju. Sama je bila aktivna članica delavskih organizacij in ustanov.

Sestanek opozicije v Ljubljani prepovedan

V nedeljo je bil sklican v Ljubljani sestanek opozicije z vabili. Javljeni so bili referenti iz Beograda (Trifunović in drugi).

Sestanek je pa bil prepovedan iz razlogov javnega reda in miru.

O proračunu ljubljanske mestne občine

Letos so razposlali vsem občinskim svetovalcem osnutek proračuna za leto 1938/39 v drugi polovici januarja meseca. Proračun dobi lahko različne oznake. Sedanjega so recimo označili, da je to »uravnovešeni« proračun. Odkod in zakaj tako imenovanje?

Kakšen je tu takozvani uravnovešeni proračun?

Za danes si oglejmo proračun socialnega skrbstva.

Pri izdatkih socialnega skrbstva vidimo na primer sledeče večje postavke: 1. Za redne podpore v mladinskem skrbstvu določa uravnovešeni proračun Din 500.000.—. Za nekoga morda na prvi pogled visoka številka. V resnici pa izhaja mestna občina s to vsoto le: a) če z največjo rigoroznostjo in strogostjo omejuje krog oskrbovancev in b) če daje občina za oskrbovance povprečno po Din 60 mesečno podporo. Po dosedanjih izkazih dobiva kakih 80 otrok sploh le po Din 30 mesečne vzdrževalnine, nad polovico vseh podpirancev pa le Din 50.

Nevzdržnost teh števil kaže in izpričuje največji okolnost, da proračunava občina sama za dečje zavetišče za enega otroka in en obrok po Din 2.25 dnevno. Kje je vse ostalo? Kako moremo potem uspešno pobijati beračenje otrok?

Po tej postavki zato ne moremo govoriti o uravnovešenem proračunu. Potreba

mestne občine je v pogledu mladinskega skrbstva večja, veliko večja in ta postavka ne bo zadostovala.

Nadaljnja večja postavka je za oskrbo otrok v zavodih, ki je proračunana na Din 400.000. Kdor le malo pozna socialne prilike v območju ljubljanske občine, ve, da je še veliko število otrok, ki bi bili zavodove oskrbe nujno in brezpogojno potrebni. — Danes pa oskrbuje ljubljanska občina komaj 110 otrok v zavodih? Kaj čuda, če se potem ponavlja sledeča žalost: najprej da — zato, da bo cenejša — občina zapuščenemu in oskrbe potrebnemu otroku podporo Din 30 do 50 mesečno. Otrok propada naprej in potem se čaka, da pride v konflikt z zakonom, da postane po zakonu gođen za poboljševalnico. Pravčasna zavodova oskrba pa bi mogla zavezati in preprečiti marsikdaj to težko in strašno žalost.

Mladinsko skrbstvo je torej tudi v novem proračunu nezadostno votirano. Posebej pa je treba opozoriti še na eno postavko: v mladinskem skrbstvu je določena postavka Din 500.000 kot drugi obrok za dečje zavetišče v Trnovem. Dobro in v redu je, da se že enkrat prične z zidanjem dečjih zavetišč. Toda: Zakaj mora sedanja mladina biti prikrašana zato? Zakaj se bo zidalo to zavetišče iz rednih, tekočih sredstev, zakaj se mora zidati pa — recimo — mrliška veža iz najetega posojila? —

Maribor

S. Leopold Košuta, soutemeljitelj našega delavskega kolesarskega sporta, umrl

Preteklo soboto, dne 29. t. m. ponoči je po kratkem bolehanju zatisnil svoje trudne oči soutemeljitelj našega delavskega kolesarskega sporta s. Leopold Košuta.

Košuta je kot delavec prišel s toplega juga v Maribor in je tu našel svojo novo domovino. Mlad je našel pot v socialistično delavsko gibanje, ki je tedaj, pod pokojnim s. Reslom, pri nas pričelo naglo napredovati. Pričela so se ustanovljati delavska kulturna društva, strokovne organizacije in med delavstvom je našla odmeva tudi agitacija za delavski sport. Najprijetnejša panoga je bila kolesarjenje. Delavstvo je spoznalo, da mu je po težkem in napornem, večkrat enoličnem delu potrebno tudi gibanje v prosti naravi, na svežem zraku, v družbi sebi enakih, kjer se lahko veseli in goji duha solidarnosti. Pobuda za ustanovitev delavskega kolesarskega društva v Mariboru je izšla od s. Resla, Košute in še par sovrstnikov ter je našla takoj živahen odziv med delavci.

S. Košuta je postal duša društva in njegov dolgoletni predsednik, ter je posvetil društvu vse svoje zmožnosti in ves svoj prosti čas. Pod njegovim vodstvom je postalo mariborsko kolesarsko društvo matica številnih podružnic, ki so vzrastle širom Slovenije.

Kot tovariš v delavnici je užival s. Košuta neomejeno zaupanje svojih sodelavcev.

Čez mejo jih izganjajo. Izgon habsburških konspiratorjev iz zagon Pacher na čelu je silno razburil avstrijske vladine kroge. Te dni je prišel v Maribor odgonskim potom neki delovodja, jugoslovanski državljani, oče številne družine, ki je moral na poziv oblasti v par urah preko meje, dočim mu je družina ostala še v Avstriji. Predno so ga odpravili na mejo, so mu še sporočili, da mora iz Avstrije, ker so oblasti v Jugoslaviji izgnale baronico Pacher in njene prijatelje. Kakor izgleda, imajo habsburški valpi v sosednji Avstriji precejšnjo besedo in vpliv. Vsekakor ne bo odveč, ako bi skrbelo za to, da bi v naših obmejnih krajih bilo čim manj povoda za nezadovoljstvo, ki ga habsburški agentje izza meje, po svojih tukajšnjih posrednikih, spretno izrabljajo v svoje namene.

Zabaven večer bo priredila »Vzajemnost« koncem tega meseca. Levji del programa bodo absolvirali naši diletanti.

Pevski zbor »Vzajemnosti« bo skoro pričel z vajami.

Pevsko društvo pekovskih pomočnikov priredi v soboto dne 5. februarja t. l. v Gambrinovi dvorani veliko tradicionalno

Po svojih sposobnostih bi bil lahko postal delovodja, toda odklonil je ponujano mu mesto, ker je hotel ostati enak med enakimi in mu je bilo klečeplaztvo, združeno s priganjstvom, kar se čisto zahteva od delavca, ki napreduje, zoprno, nezdružljivo z njegovim prepričanjem.

V ponedeljek popoldne je spremlila pokojnika ogromna množica na njegovi zadnji poti na pobjezkem pokopališču. Korporativno so prišli delavski kolesarji iz Maribora, Studenc in Pobrežja ter številne delegacije in Slovenske Bistrice, Hrastnika, Zagorja in Litije, da se poslove od svojega častnega predsednika.

Pri pogrebu je igrala godba Glasbenega društva železniških delavcev, pred mrtvašnico in ob grobu pa so zapeli po vrstnem redu: zbor društva pekovskih pomočnikov, pevski odsek delavskega kolesarskega društva iz Slov. Bistrice in del. pev. društvo »Frohsinn«.

Poslovilne besede je izpregovoril ob odprtem grobu v imenu centrale I. delavskega kolesarskega društva s. Eržen. Nato je zatrobil trobentač s. Perko nad odprto gomilo zadnji kolesarski pozdrav mrtvemu predsedniku.

Družini naše sožalje!

Pokojniku pa bomo ohranili časten spomin!

predpušno veselico. Podporni člani in prijatelji društva vljudo vabljani. Vstopnina Din 5.—.

Pobrežje pri Mariboru

Del. kult. društvo »Vzajemnost« vabi na redni občni zbor v soboto, dne 5. februarja ob pol 8. uri zvečer v gost. Renčelj. Odbor.

Studenci pri Mariboru

Diletantl »Vzajemnosti« uprizore dne 6. februarja J. Ogrinčevu burko »V Ljubljano jo dajmo«. Kdor se hoče zabavati, naj pride. Družnost!

Tiskovni sklad

Celje: Na predavanju KMO v nedeljo, dne 30. januarja je zbral s. Tratnik Din 46.50. Leše pri Prevaljah: na občnem zboru »Vzajemnosti«, dne 30. januarja je zbral s. Ivartnik Din 54.50. Pobrežje pri Mariboru: na občnem zboru podružnice I. delavskega kolesarskega društva na Pobrežju, dne 30. januarja so zbrali sodelujoči Din 101.50. Iskrena hvala!

Celje

Delavsko predavanje in zborovanje

Lepo uspelo predavanje o socialni zakonodaji

Rudarji iz Pečovnika in celjski delavci in delavke so v nedeljo do zadnjega kotička napolnili dvorano Delavske zbornice, kjer se je vršilo napovedano predavanje. V imenu KMO je predavanje otvoril in vodil predsednik s. Godnik, ki je po kratkem nagovoru podal besedo s. dr. Reismanu, katerega so prisotni tople pozdravili. Predavatelj je na poljuden način obširno govoril o socialni zakonodaji in boju delavstva za izvajanje zakonitih določil. Na to je govoril s. Jelen o pomenu strokovne organizacije in delavskega tiska. Pred zaključkom je s. Godnik pozval navzoče, da se naj oklenejo svoje organizacije in zlasti čitajo in naročajo »Delavsko Politiko«, narkar je zaključil lepo uspelo predavanje. Pred razhodom se je priglasilo 11 novih naročnikov na »Delavsko Politiko«.

Zborovanje pečovniških rudarjev

Minulo nedeljo se je po predavanju v dvorani delavske zbornice vršilo rudarsko zborovanje, ki ga je sklicala podružnica ZRJ Pečovnik. Zborovanje je otvoril in vodil s. Leopold Slapnik, o meznem gibanju in volitvah zaupnikov, ki se bodo vršile v nedeljo, dne 6. t. m. pa je obširno poročal s. Arh. Rudarji volite listo ZRJ, katere nosilec je s. J. Papež.

Delavski pravni svetovalec

Posojilo iz leta 1929. (Gradec)

Vprašanje: Svojemu sorodniku sem leta 1929. posodil nek znesek. Leta 1936. je sorodnik predlagal, da se mu prizna zaščita kmetov in da se dolg zniža na polovico. Jaz sem ugovarjal, da se dolg ne more znižati, ker je sorodnik v boljšem imovinskem položaju od mene, vendar še nisem prejel od sodišča nikakega sklepa. Kaj naj ukrenem?

Odgovor: Pojdite na sodišče in zahtevajte, da izdajo sklep. Če bo za Vas neugoden, se bodeate lahko pritožili v 15 dneh na okrožno sodišče.

Znižanje dednega deleža po predpisih o zaščiti kmetov (Gradec)

Vprašanje: Moja žena ima še terjati dedni delež iz leta 1930. Dolžnik dedščine je predlagal pri sodišču, da se dedščina moji ženi zniža z ozirom na določbe uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov, vendar pa je bil ta njegov predlog zavrnjen, ker vrednost posestva ni padla. Ali bo lahko dolžnik s pritožbo zoper sklep sodišča uspel?

Odgovor: S pritožbo dolžnik ne bo mogel uspeti, ako je bilo posestvo sedaj višje cenjeno, kot pa pri zapuščinski razpravi.

Davčna prijava za pridobitno (Ribnica na Pohorju)

Vprašanje: Ali moram davčno prijavo za pridobitno poslati preko občine ali pa naravno davčni upravi?

Odgovor: Naravnost davčni upravi.

Stroški za dostavo uradnih pošilk (Ribnica na Pohorju)

Vprašanje: Ali in koliko sme zahtevati sodni sluga za dostavo uradnih pošilk?

Odgovor: Sodnemu dostavljaču ste dolžni plačati za dostavo uradne pošilke po to je moral dostavljač prehoditi.

tarihu znesek, ki je odvisen od razdalje, ki

Oporoka v korist cerkve (Studenci)

Vprašanje: Moja sestra poseduje hišo, ki jo namerava po smrti zapustiti cerkvi. Ker nima drugih sorodnikov, bi prišel kot zakoniti dedič v posest jaz. Ali lahko osporavam njeno oporoko in kje lahko izvem, ali je oporoka že napravila?

Odgovor: Ker imajo samo stariši in otroci zapustnika pravico do dolžnega deleža, ne bodeate mogli izpodbijati oporoke niti Vi, niti Vaši otroci, ako bo Vaša sestra zapustila svojo imovino cerkvi. Oporoke niso nikjer registrirane, radi česar morate povpraševati le Vašo sestro, ako hočete zvedeti, ali je oporoka že napravila ali ne.

Popust na čehoslovaških železnica v letu 1938. pri potovanju v ČSR. Uprava čehoslovaških železnic razglaš, da bodo v letošnjem jubilejnom letu 20 letnice obstoja čehoslovaške republike uživali obiskovalci ČSR iz tujine v času od 1. maja do 31. oktobra izjemoma splošen 50 odst. popust na železnici in sicer že po 6 dnevnem bivanju na ozemlju ČSR. Ta popust velja za vsa, tudi posamezna potovanja po ČSR. Kot izkaznica zadostuje potni list.

Pristopajte k društvu za vpepeljevanje mrličev

»OGENJ«

v Mariboru, Koroščeva 8

kjer dobite tudi vsa potrebna pojasnila,

Položaj obratnih zaupnikov in nove volitve obratnih zaupnikov

pri Kranjski industrijski družbi.

(Neiskrena igra ZZZ z delavskimi interesi in pridobitvami).

Jesenice, 30. januarja 1938.

Kakor je vsem znano, je bilo 5 zaupnikov delavstva KID dvakrat razrešenih: prvič zaradi stavke stavbincev, drugič pa njih izvolitev sploh ni bila vzeta na znanje. Poleg tega so bili ti zaupniki še vrženi na cesto. V tej stvari teče cela vrsta pravnih, ki pa še niso končno rešene. Zanimivo je, da je nedavno Državni svet v sličnem slučaju kakor je ta, razsodil za zaupnike ugodno in ugotovil, da banske uprave sploh nimajo pravice odločati o tem, ali se koga prizna ali ne prizna za zaupnika, nego samo o tem, če so se volitve vršile pravilno ali nepravilno. Poleg vsega je banska uprava s svojo odločitvijo, da ne sme glavni — sicer razrešeni — zaupnik Ravnik Franc sklicevati plenurno zaupnikov, ohromila ta plenurno oz. delo 11 še nerazrešenih zaupnikov.

Na svoji seji z dne 29. dec. 1937 je vseh 16 zaupnikov soglasno sklenilo, da se volitve v letu 1938. ne vršijo, nego se mandati zaupnikov podaljšajo za l. 1938. To svojo odločitev je dobro utemeljilo ter jo sporočilo vsemu delavstvu v letakih, podpisanih od vseh 16 zaupnikov.

»Slovenskemu delavcu«, glasilu ZZZ, to seveda ni bilo všeč. On se ni strinjal s sklepom zaupnikov ter je zahteval volitve. — 19. januarja t. l. so se pojavili na Jesenicah letaki, izdani in podpisani od ZZZ, v katerih se zahteva izvedba volitev, ugotavlja se, da je zadeva razrešenih zaupnikov od

upravnih instance (ne pa sodne) že končno rešena, napada se zaupniški zbor, odreja se mu zaupanje od strani ZZZ, ki nima v njem nobenega zaupnika itd. Zaupnikom se očita nezakonitost, zapravljanje funkcij, da jih vodi samo zaigranost in sl. Ta letak ni bil zaplenjen, nego so ga brez vsakih težav delili. Zatem je izšel nov letak, ravno tako od ZZZ z vabilom na članski seštanek, v katerem se spet napadajo zaupniki in je v njem tudi sledeči stavek:

»Po krivdi nekaterih varalnic grozi delavstvu nevarnost, da bo v bodočem letu brez obratnih zaupnikov« itd. Tudi ta ogabni letak so mirno delili. Delavstvo opozarjamo, da naj te letake prečita in jih primerja z letakom, izdanim od zaupnikov, pa naj si vsak sam ustvari sodbo. Zaupniki so nastopili s samimi dejstvi. ZZZ nastopa z očitki, napadi, lažmi, smešenjem in podobnim. — To je zrcalo piscev teh letakov, ki so najbrž prav tako inteligentni, čeprav se ne sramujejo inteligentov na onem bregu zmerjati in sramotiti. ZZZ-inteligenti imajo namreč dobro jezuitsko zavijaško osnovo in so kakor ustvarjeni za demagoge!

Kakor da bi jih zadela strela z jasnega neba, so dobili zastopniki vseh organizacij, tudi one, »katere organizacijska sredstva so laž, zasmeh in teror, ki tožijo, mučijo, ogabne gonje vodijo zoper vse, ki se jim zoperstavljajo; ki so pretkani in kakor kača beže pred resnico in pikajo samo iz varne zasede, posamič in v grupah; ki se razočaranemu svetu rogaajo kakor satan

izgubljeni duši« (gl. »Slovenskega delavca«, šte. 4) — torej tudi ti so dobili povabilo na razgovor z nekompromisno, edino zveličavno ZZZ v Krekov dom, kjer se niso bali, da bi ga bilo treba ponovno blagosloviti, kakor se ne branijo v tamošnjem kinu denarja od takih ljudi, v »katerih umira človek in raste zver«.

Tu so gospodje od ZZZ poskušali vplivati na zastopnike ostalih organizacij, da se izvedejo volitve obratnih zaupnikov in da naj se sestavi tozadevni volilni odbor. — Navzoči so bili zastopniki JSZ Javornik in Jesenice; NSZ samo Javornik ter SMRJ Jesenice. Besedo je imel sedanji poslujoči tajnik okrožja ZZZ, bivši predsednik in — JSZ, Albin Gasser, kjer je pač ponavljal stvari iz letakov, navajal, da ni mogoče mandatov podaljšati, da so mandati z 31. dec. 1937 potekli, kar mu zatrjuje tudi Del. zbornica v posebnem dopisu, da je ZZZ storila vse, da se volitve vršijo, pa da ni uspela ter da poziva vse zastopnike, naj se izjavijo, ali gredo v volitve ali ne. — Nobeden od teh zastopnikov, razen Kralja od NSZ z Javornika ni mogel odgovoriti, ker se nihče ni posvetoval niti z odborom niti s članstvom. Edino Kralj je izjavil, da se gre v volitve in da je tak sklep njegovega članstva na Javorniku. Za tem je predsednik ZZZ Azman razgovor zaključil, g. Gasser pa je pridržal Fr. Kralja, da se pogovorita o nadaljnjih pripravah za volitve. — Gasser je še trdil, da zastopstvo ZZZ zahteva to izjavo, ker bo sicer — če se ne gre v volitve — razrešenih še ostalih 11 zaupnikov. Pri razgovoru navzoči zaupniki niso ničesar slutili, dasi je Gasser že navedel razloge, zakaj se bo to zgodilo. Vsa stvar se je potem razvila v burno debato; g. Gasserja so vprašali: kdo je oz. bo kriv razrešitve zaupnikov, kdo je odpravil § 219. obrtnega zakona, kdo je poslabšal pravila Bratovske skladišnice, kdo je koga poslal v Nemčijo in kdo vrši denuncijantstvo po Jesenicah itd. To izpraševanje je povzročilo na eni strani vidno zadržanje, na drugi strani pa zabavo in smeh ob pogledu na tiste, ki niso znali odgovoriti.

Komaj pa so zastopniki organizacij okrog pol 8. ure odšli iz Krekovega doma, so dobili doma dopise Kr. banske uprave pod VI. No. 63/4 z dne 22. januarja 1938, v katerih se sporoča vsem zaupnikom in njih namestnikom, da se mandat delavskih zaupnikov kakor tudi njih namestnikov pri KID na Jesenicah ne podaljša za leto 1938. S tem je bilo dejansko razrešenih oz. so bili odvzeti mandati še ostalim 11 zaupnikom in 15 namestnikom zaupnikov, kakor je to prokoroval oz. vedel že toliko prej g. Gasser

Albin. Kako se bo stvar razvila, še ni jasno. Če ne drugače, bo stvar v rokah 16 najstarejših delavcev, ki bodo tvorili volilni odbor, če bo odlok banske uprave potrjen in se bodo izvedle volitve obratnih zaupnikov na Jesenicah.

Delavci z Jesenic in Javornika! Prečitajte pazno vse to! Videli boste, kako so se razvijali dogodki, ki jih deloma itak poznate. Če se bodo vršile volitve, pa veljaj: bodite trezni! Dobro premislite kaj boste ukrenili in kam se boste odločili. V Vaši odločitvi bo tudi Vaša usoda!

Kulturni pregled

Miroslav Krleža: Gospoda Glembajevi. Krleža je najmarkantnejši sodobni jugoslovenski pisatelj; njegove drame so dragocene umetnine, v katerih se zrcali z eruptivnim realizmom segajočim ponekod v naturalistično upodabljanje, živo sodobno življenje. — Današnji progresivni človek hrepeni po umerjenosti stvaritvah, ki so zajete iz nepotvorne sedanjosti. Tako, z bistrim in pronicajočim pogledom umetnikovim ustvarjeno kulturno ogledalo je sodobnemu človeku nujna duševna potreba, je sproščanje njegovih duhovnih spon, je dvig in porast nad vsakodnevno, je novo užgana življenjska moč. Zato naša gledališča mnogo greše, ko gre preko njihovih odrov toliko medlih in brezpomembnih del, ki ne nudijo sodobnemu človeku potrebne hrane. Krleža pa je za kulturnega človeka doživljajoč. Toda Krleža je potisnjen ob stran, le malokdaj prihaja na naš oder. Njegova drama »Gospoda Glembajevi« prikazuje niz parvenijskih meščanskih generacij, katerih propad in gnuloba slika pisatelj z udarno, duhovito in bleščečo silo svojega talenta. Glavno vlogo je igral Vlad Skrbinek kot gost. Kot gost? Skrbinek je tako povezan in zrasel z mariborskim odrom, je njegov organski del, brez katerega zija praznina, tako da ga nismo občutili kot gosta. Bil je tam, kjer bi moral biti. Njegov Leone je bil zrela igralska mojstrovina, na višku umetniškega ustvarjanja. Žel je mnogo priznanja. Njemu pa najbližji lik je bil Nakrstov dr. Puba Glembay; dobro, le včasih nekoliko preveč poantirano je zasnoval Košuta jezuitskega spovednika Silberbrandta. Nadalje so ustrezali v svojih vlogah Kraljeva kot sestra Angelika, Starčeva kot baronica Glembajeva — na koncu zadnjega dejanja je bila malo razumljiva —, P. Kovič kot dr. Pavel Altmann, Grom v vlogi starega Glembaya ter vsi ostali. Predstava je prekašala običajni nivo in je bila navdušeno sprejeta. Izborna režija je bila Gavelle-Skrbinškova.

MALI OGLASI

Naši čitatelji! Kupite najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragö

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Emporoca se

SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom I. L. Z. O. Z.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška c. 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospoda in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

KOLESA, GRAMOFONE,

Šivalne stroje, otroške vozičke popravlja dobro in po kulantnih cenah znana tverka JUSTIN GUSTINČIČ, mehanična delavnica, MARIBOR, Tattenbachova ul. 14. Shramba koles čez zimo.

I. delavsko kolesarsko osrednje društvo za dravsko banovino, centrala Maribor

podružnice:

Studenci, Pobrežje, Hrastnik, Litija, Trbovlje, Zagorje, Slov. Bistrica

naznanja tužno vest, da je umrl ustanovitelj našega društva, dolgoletni predsednik in častni predsednik, sodrug

Leopold Košuta

v soboto, dne 29. januarja ob 1. uri zjutraj v 72. letu. Njegovo truplo smo v ponedeljek, dne 31. januarja slovesno položili k večnemu počitku.

Maribor, dne 1. februarja 1938.

Centrala

I. delavskega kolesarskega osrednjega društva za dravsko banovino

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in ureja Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.